OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kirje

16.5.2025

VN/2628/2025
VN/2628/2025-OKM-20

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto HE 32/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Eurooppalaisen medianvapausasetuksen tavoitteena on poistaa mediamarkkinoita ja mediapalveluiden tarjoajia koskevia ongelmia EU:n sisämarkkinoilla. Se pyrkii suojelemaan median läpinäkyvyyttä, moniarvoisuutta ja itsenäisyyttä EU:ssa sekä varmistamaan, että julkiset ja yksityiset mediayhtiöt voivat nykyistä helpommin toimia sisämarkkinoilla huomioiden media-alan murroksen ja digisiirtymän.

Asetuksessa säädetään uudesta riippumattomasta eurooppalaisesta mediapalvelulautakunnasta, joka koostuu kansallisten mediaviranomaisten tai -elinten edustajista ja jota avustaa komission sihteeristö. Se korvaa audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmän (ERGA), joka perustettiin audiovisuaalisia mediapalveluja koskevalla direktiivillä.

Asetuksen 14 ja 15 artikloissa säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten tai –elinten välisestä yhteistyöstä asetuksen soveltamisen ja AVMS-direktiivin säännöksien täytäntöönpanon yhteydessä. Asetuksen 10 artiklan 4 kohdan mukaan, jos jäsenvaltiossa on useampi kuin yksi kansallinen sääntelyviranomainen, kyseisten kansallisten sääntelyviranomaisten tai -elinten on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä ja nimettävä yhteinen edustaja, joka käyttää äänioikeutta lautakunnassa.

Kuten hallituksen esityksessä sivulla 19 todetaan, Suomessa sekä Liikenne- ja viestintävirasto että Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) toimivat AVMS-direktiivissä tarkoitettuina kansallisina sääntelyviranomaisina. Valtaosa AVMS-direktiivin mukaisen sääntelyn noudattamisen valvonnasta kuuluu Liikenne- ja viestintävirastolle, joka on myös toiminut Suomen edustajana AVMS-direktiivillä perustetussa Audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmässä (ERGA), jonka eurooppalainen mediapalveluiden lautakunta medianvapausasetuksen 8 artiklan mukaisesti korvaa. Liikenne- ja viestintävirasto ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ovat tehneet yhteistyötä esimerkiksi siten, että KAVI on toiminut Suomen edustajana ERGAn mediakasvatusta koskevassa alatyöryhmässä.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

AVMS-direktiivin kansallisen toimeenpanon yhteydessä katsottiin, ettei direktiivin säännös koskien kansallisen viranomaisten nimeämistä, riippumattomuutta, toimivaltaa ja valtuuksia edellyttänyt uutta sääntelyä kansalliseen lainsäädäntöön. Sen sijaan viranomaistoiminnan edellytysten on katsottu sisältyvän Liikenne- ja viestintäviraston ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin lakisääteisiin tehtäviin, perustuslain oikeusvaltioperiaatteeseen, yleiseen hallinto-oikeudelliseen lainsäädäntöön sekä suomalaiseen hallintokulttuuriin (HE 98/2020 vp, s. 94–95).

Medianvapausasetuksen mukaisissa viranomaistehtävissä on kyse uusista mediamarkkinoiden valvontaa koskevista viranomaistehtävistä, jotka eivät pääsääntöisesti sisälly minkään viranomaisen nykyisiin lakisääteisiin tehtäviin. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy esityksen mukaiseen näkemykseen siitä, että tarkoituksenmukaisin viranomainen olisi Liikenne- ja viestintävirasto.

Edelleen opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että Liikenne- ja viestintäviraston tulee myös mediapalvelulautakunnan puitteissa jatkaa hyvin toimivaa yhteistyötään KAVIn asiantuntijoiden kanssa alaikäisten suojeluun ja mediakasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää asetuksen 22 ja 23 artikloissa säädetyn mediamarkkinoiden keskittymisen vaikutusten arviointia suhteessa tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen erittäin tervetulleena ja tarpeellisena. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, mediaalalla omistusjärjestelyjen taustalla ovat yleensä taloudelliset syyt. Alan keskittymistä tarkastelleet tutkimukset ovat osoittaneet keskenään ristiriitaisia tuloksia. Osa tutkimustuloksista tukee johtopäätöstä, jonka mukaan saman omistajan alla toimivat mediapalvelut pyrkivät palvelemaan erilaisia yleisöjä profiloitumalla eri tavalla. Toisaalta tutkimukset osoittavat, että mediamarkkinoiden keskittyessä etenkin pienemmät mediapalvelut voivat olla vaarassa kutistua tai kadota markkinoilta, kun mediayhtiöt yhdistävät ja karsivat päällekkäisiä toimintoja yrityskauppojen myötä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esityksen mukainen keskittymisen arvioinnin toteuttamismalli on tarkoituksenmukainen ja korostaa sitä, että tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja toimituksellisen riippumattomuuden turvaaminen on erityisen tärkeää pienellä kielialueella, jonka yritykset toimivat jatkuvassa muutoksessa olevassa globaalissa mediamarkkinassa.

Kulttuuriasiainneuvos Laura Mäkelä

Jakelu

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Santeri Lohi
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Eeva-Riitta Pirhonen